

Narodna banka mesečno 25 Din.
za izposojnino 40 Din

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon

št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Maribor: Aleksandrova cesta 15. Telef.

št. 440

Celje: Kocenova ulica 2. Telefon

št. 190.

Rekopis se ne vraća.

— Oglaš po tarifi —

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova

ulica 54. Telefon št. 3122, 3123,

3124, 3125 in 3126

Inzeratni oddelek: Ljubljana, Prešer-

nova ulica 4. Telefon št. 2492

Podružnica Maribor: Aleksandrova ce-

sta 13. Telefon št. 455

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2

Telefon št. 190

Računi pri banki: Ljubljana, Prešernova

ulica 54. Telefon št. 3122, 3123,

3124, 3125 in 3126

Wien Nr. 105.241

Ljubljana, 5. februarja.

Že pred par meseci so se v evropskem tisku stalno pojavljale vesti o trpljenju Trockega v danjem izgnanstvu, vsaki taki novici pa je sledilo poročilo, da je Trocki pobegnil iz Alme-Ate. Fantazije raznih senzacij zemljnih poročevalcev so spravljale preglede komunističnega voditelja celo v zvezi s afganskimi komitami. Trocki pa je postal prava senzacija zadnjih dni, ko se govori in piše o njegovem odhodu iz Rusije. Iz zadnjih poročil pa ni mogoče dobiti gotovosti, kaj je prav za prav s Trockim. Se večer je londonski radio izjavil bojazen, da je Trocki poginil v zadnjih vinarjih na Črnem morju, pariska poročila se danes trdijo, da je prišel živ in zdrav v Cargrad, moskovski radio pa trdi, da se izznanec nahaja še vedno na ruskih tleh in da se sovjeti niso obrnili do nobene države za dovojen naseljevalnega komunističnega prvaka. Naj gre že vera tem ali onim vestem, je zanimivo na vsak način, da Moskva ne omenja, da biva Trocki še vedno v svoji daljnji konfinaciji.

Na vsak način pa je dejstvo, da je Stalinova vlada poostila svoje mere proti opoziciji in je zadnje mesece zaprla veliko število njenih pristavev. Poučena je tudi vse mogoče koiake, da zahtevajo opozicije, katere ideje so se razširile najpustnejše ravno med pravovernimi komunističnimi delavci in intelektualci. Opozicija je prvič javno nastopila o priliki proslav desetletnice oktobrske revolucije in že tedaj sovjeti niso baš štedili sredstev, da gojanje zatro v kail. Jekleni mož Stalin, čigar neizprosna energija opravičuje njegovo ime, je bil z opozicijo obračunal že preje v stranki sami ter jo s pomočjo svojega vladnega aparata, ki je popolnoma identičen s strankino organizacijo, prisilil k večjemu molku.

Javni nastop opozicije ob proslavah 7. novembra 1. 1927. je bil njen obupen poskus, da apira na javnost, ko v stranki ni mogla priti do besede. Stalin je brezobzno udaril po upornikih. Voditelj je razgal, vplivnejšim članom gibanja v provinci pa je odvzel mesta in jim onemogočil s tem obstoj. Ta ukrep je učinkoval, da so se v »Pravdi« par mesecev čitale vdanostne izjave posameznikov in celih korporacij. Gros pristavev je trumoma krenil v vladni pravec. S tem je gibanje samo na sebi pridobilo, ker so ostali opoziciji zvesti ravno najtrdovratnejši in ideološko najbolj iz davne in nedavne preteklosti. Tudi ne gre postaviti k steni enega najodličnejših komunistov in revolucionarjev, da se ne stvorijo iz vodje še žrtve z mučenško glorio.

Trockij je zato romal v daljnjo Fergano in je tam kljub oddaljenosti in strogi straži vedno nahajal pota in načine, da je ostal v zvezi s svojimi pristavci. Vlada je skrbela predvsem, da se izgnanec ni premaknil v notranost sovjetske Unije, kjer bi morda vzbil čuječnosti državne politične uprave vršil apostolat in morda celo pripravil prevrat. Ako smemo verjeti vestem, da je sovjetska vlada neuradno spraševala razne države, da-li bi bile pripravljene sprejeti na svojem ozemju nevarnega komunisto, bi to pomenilo, da je Stalin našel način, kako bi se na najlažji način iznebil opasnega tekmeča. Revidiral je svoj nazor glede konfinacije in dovolil Trockemu odhod v inozemstvo. Kakor že povdarja poučni ljudje, ima Stalinova skupina s tem samo namen, onemogočiti Treckega pri širokih plasteh in mu izpodkopati dosedanje popularnost. Pri neukem delavstvu, ki mu je emigracija zapovedek vse reakcije, bi gotovo ne bilo brez učinka, ako bi »Pravda« govorila o emigraciji Trockem. Že sam ta atribut bi ugledu komunističnega prvaka neizmerno škodoval.

Pri znanju eksplozivnosti Trockega bi bilo tudi kaj lahko mogoče, da bi ta iz inozemstva nadaljeval borbo proti Stalinovi vlad. Gotovo bi se ne mogel ubraniti raznih intervjujev in jasno je, da bi kot glava opozicije ne mogel hvalliti Stalina in oficijelnih ruskih krogov. V tem trenutku bi Trockij naravno popolnoma opravičil naziv emigranta, fronderja, izdajalca in begunca, ki v tujni vodi boji proti sovjetski vlad in državi. To bi pa bila smrt za opozicijsko gibanje in vlada bi dobila v roke hude argumente proti opoziciji, katere voditelj nelegalno iz tujine udriha po sovjetih. Celotno opozicijsko gibanje bi s tem dobilo izrazit protidržaven značaj. Verjetno je, da ima Stalin res ta tihi namen, ni pa verjetno, da se Trockij ne bi zavedal te nevarnosti in da bi se kljub temu hotel nasečiti vsaj malo bižije Evropske civilizacije. Res je Trockij že enkrat b'za' iz pregnanstva v Rusijo, toda tedaj je lahko nadaljeval boji proti svojim carističnim nasprotnikom danes pa bi tega ne mogel iz zgoraj omenjenega razloga.

Priprave za revizijo uradniškega zakona
Revizija bo izvršena na docela novi osnovi brez dosedanjih kategorij

Beograd, 5. februarja r. V tretiranju uradniškega vprašanja je baie nastopil nov preokret. Kakor znano, so se doslej sukale vse razprave o reformi uradniške pragmatike predvsem v doseganju okvirju uradniških kategorij. Na podlagi tega temeljnega obrazca so se zadnja leta pojavili razni reformni načrti. Najvažnejša sta bila v tem pogledu načrta, ki sta se deloma razpravljala tudi v širši javnosti in o katerih se je izvedelo, da jih zagovarjajo vplivni v uradniški finančnega ministrstva in ministrstva pravde.

Prvi, bolj teoretični načrt je šel za tem, da bi se naj dosedanja razdelitev prejemkov državnih uradnikov v osnovne plače in v razne dodatke postavila na glavo ter se ustvarile večje razlike med višjimi in nižjimi uradniki. Zlasti naj bi se bil dal višjemu uradništvu v ministrstvih poseben položaj. Ta reforma prejemkov državnega uradništva naj bi bila dobila videz ugodne rešitve tudi za nižje državno uradništvo na ta način, da bi izdatne redukcije raznih dodatkov bile združene z relativnimi poviškami osnovnih plač, kar se naj bi poznalo kasneje pri prehodu k zlati valuti in s tem pri zlatih pokojninah.

Drugi načrt se je pojavil v ministrstvu pravde. Kakor znano, je ministrstvo pravde predlamskim predložilo ZNarodni skupščini novi zakon o sodnikih, ki je uvedel za sodniško stroko nove doklade. Ta sistem specijalnih funkcijskih doklad, je bil sprejet od sodniškega kadra z zadovoljstvom. Pri

tej priliki pa se je pojavila enaka želja po specijalnih funkcijskih dokladah tudi pri uradništvu drugih resorov. Tako so n. pr. profesorji srednjih šol petovano povdarjali, da so njihovi sedanjí prejemki daleč pod povprečno pariteto s prejemki profesorjev v drugih kulturnih državah in tudi daleč pod prejemki sodnikov po novem sodniškem zakonu. Lani poleg pa se je sploh pojavila misel, naj bi se uradniško vprašanje postopoma preuredilo na podlagi posebnih funkcijskih doklad, kakor je bilo urejeno za sodnike. Govorilo se je, da bodo prvi prišli na vrsto srednješolski profesorji, sledili naj bi jim univerzitetni profesorji, nato uradništvo finančnih strok. Tudi pošteno uradništvo zahteva poseben zakon za vsa poštena stroka, tako kakor ima vojaštvo svoj zakon in tudi druge panoge državne uprave.

S prihodom nove vlade so bili seve vsi ti načrti presekani. Nova vlada je dobila prošne roke, da pristopi k reševanju uradniškega vprašanja na docela novi osnovi. Trdi se, da bi se imel ves dosedanjí sistem kategorij opustiti. Na njegovo mesto naj bi bil postavljen lestvični plačilni sistem. Podrobnosti še niso znane. Kot osnovno načelo bo pač obveljalo, da se mora uradniško vprašanje reševati kot celota. Pričakuje se, da bo kmalu imenovana posebna komisija, ki naj pripravi revizijo uradniškega zakona. Organizacije državnih nameščencev s e mijo za tem, da bi dobile v tej komisiji prijetno zastopstvo.

Izredni prispevki za vzdrževanje cest

Ministrstvo javnih del zahteva striktno izvajanje določb člena 223 finančnega zakona za l. 1928-29

Beograd, 5. februarja p. Ministrstvo javnih del obavlja uradno: Ker so gradbene direkcije doslej površno ali pa sploh niso izvajale določb čl. 223 finančnega zakona za leto 1928-29, ki določa posebne prispevke za vzdrževanje državnih in samoupravnih cest s strani podjetij in posameznikov, ki preko mere izkoriščajo ceste in jih s tem tudi bolj kvarijo, je ministrstvo javnih del izdalo vsem gradbenim direkcijam sledečji nalog:

»Iz podanih poročil gradbenih direkcij o določevanju in pobiranju prispevkov za izredno izkoriščanje cest je raz-

vidno, da se ta posel obavlja zelo površno, tako da ni dosežen efekt, ki ga je zasledovala ta zakonska odredba, to je, da one osebe in podjetja, ki preko mere kvarijo ceste, s posebnimi prispevki podpirajo vzdrževanje cest poleg proračunskih kreditov. Zato naročam vsem direkcijam, da pod posebno odgovornostjo direktorjev gledajo na to, da postopajo vse gradbene sekcije po določbah čl. 223 finančnega zakona. Zedevo smatram za nujno. Vsako malomarnost pri izvrševanju te naredbe bom strogo kaznoval. Prejem tega odloka mi je pisмено potrditi.«

„Jugoslavija in njeni sosedi“

Zanimiv Sauerweinov članek o naši mednarodni situaciji — Prijateljska pogodba med Italijo in Jugoslavijo bo obnovljena na novi podlagi

Praga, 5. februarja h. Jules Sauerwein obravnava v uvodniku nocojšnje »Prager Presse« pod naslovom »Jugoslavija in sosedi« razmerje Jugoslavije do sosednih držav. Najboljša prijateljica Jugoslavije sta Grčija in Rumunija. Avstrija je, pravi Sauerwein, popolnoma indiferenten sosed. Razmerje do Albanije, Madžarske in Bolgarije pa še ni popolnoma razčiščeno.

O italijansko-jugoslovenskem razmerju pripoveduje Sauerwein, da je prišel v dnevih, ko je bival v Beogradu, ravno iz Rima jugoslovenski poslanik dr. Rakić, s katerim se je razgovarjal tudi on. Pri tej priliki je Sauerwein omenil, da bo italijansko-jugoslovenska prijateljska pogodba dne 27. jan potekla in da jo je treba nadomestiti z nečim, kar ne bo samo na papirju. Italijanska vlada mora dobiti časa, da bo novo pogodbo vestno proučila. G. Rakić je še dostavil, da bodo zavlačevanje te zadeve v Franciji brez dvoma tolmachi nepopolno.

Toda, nadaljuje Sauerwein, francoska vlada ravno tako ni razočarana nad postopanjem Italije kakor ni razočarana jugoslovenska vlada. Tudi ona pozna in upošteva vzroke italijanskega postopanja. Sauerwein naglašja dalje, da ne omenja tega dogodka zato, da bi se spuščal v kritiko italijanske politike, temveč samo zato, da na najbolj frapantnem primeru pokaže, kako važno je za Jugoslavijo, da bi imela kraljeva iniciativa popoln uspeh. V nadaljnjem govoru Sauerwein o Madžarski, Albaniji in Bolgariji in pravi, da vse te države Jugoslaviji niso prijateljsko naklonjene, posebno pa ne Madžarska in Bolgarija, ki vedno ščuvu za agitacijo makedonskimi. Sauerwein zahteva svoj članek naslednje:

»Politika tesnega sodelovanja s Francijo je za Jugoslavijo gotovo na mestu. Tako politika odgovarja v ostalem tudi francoskemu stališču. Gospodarski in finančni odnosi z Anglijo, ki se pričenjajo dobro razvijati, tvorijo za Jugoslavijo ravno tako dragocen adut. Toda prijatelji Jugoslavije smejo razen tega upati, da bo beograška vlada kljub dalmatinskemu vprašanju pornežljivo in metodično delala na to, da zboljša svoje odnose s Italijo. Pri vsem tem pa je v prvi vrsti potrebno, da se sedanjí poskus posreči, ker bi sicer zaradi notranje slabosti zopet vzplamtelo nezaujanje v inozemstvu. Prava sreča za Jugoslavijo je, da ima kralja, ki je ravno tako moder kot močan.«

Društvo narodov Fotić, ki mu je poročal o opisni konferenci in o pripravah za prihodnje zasedanje Društva narodov, ki bo v marcu.

Proračunska konferenca ministrov

Beograd, 5. februarja p. Kakor se doznava v finančnem ministrstvu, bo finančni minister v dveh dneh sklical konferenco vseh ministrov, na kateri bodo razpravljali o proračunu. Vse vesti listov o višini proračuna so preuranjene in bo končna vsota izdatkov in dohodkov upotovljena šele na podlagi rezultatov te konference. (Nekateri listi so namreč poročali, da proračun ni bil mnogo nižji in da bo znašal 11 milijard.)

Poslanik Gjurčić v Parizu

Pariz, 5. februarja p. Iz Pariza poročajo, da je dosel tiskal tudi naš poslanik v Londonu gosp. Gjurčić, ki je imel tekmo današnje dne delne konference z ministrom trgovine dr. Mržurničem. Poslanik Gjurčić ima dobre zveze z vplivnimi angleškimi in francoskimi finančnimi krogi. Pariski listi posebej bivanju našega zunanega ministra v Franciji veliko pozornost.

Stanje na španskem je kritično

Vojaški upor se širi na mornarico in na orožništvo — Stališče Primo de Rivero omajano

London, 5. februarja, r. Diplomatski dopisnik »Daily Telegrapha« poroča iz Španije, da so nemiri zavzeli precejšnje dimenzije, ker so se razširili tudi na mornarico. Orožništvo, ki je bilo doslej stebel diktature, se istotako pričinja upirati. Zato je bil odstavljen njegov dosedanjí poveljnik, v katerega je imelo zaupanje, ter postavljen

nepriljubljeni general Sanchez. V vseh diplomatskih krogih se poudarja, da je diktatura v Španiji odzvonila. Diktatura se skuša vzdržati na ta način, da neprestano poudarja svoje zasluge za državo, ki pa so zastarele in so preživele za sedanjó politično konstelacijo v Španiji.

Realizacija rumunskega zunanjega posojila
Še ta teden bodo sprejeti vsi zakoni, ki so v zvezi s stabilizacijo valute — Emisija bo pričela že 11. februarja

Bukarešta, 5. februarja. Po podpisu pogodbe o posojilu se je danes na borzi razvil izredno živahno delovanje in sicer na vseh poljih boznega prometa. Vlada pripravlja sedaj vse zakone, ki so v zvezi s posojilom. Danes popoldne se je vršila konferenca guvernerja Narodne banke z zastopniki velebank. Razpravljali so o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s stabilizacijo valute. Sinoči se je vršila izredna seja zakonodajnega sveta, ki ima nalogo, da prouči vse zakone, ki jih bo vlada predložila parlamentu, glede njihove ustavnosti. Tezadnji zakoni bodo že jutri predloženi zbornici in senatu. Pričakuje se, da bodo rešeni do četrta. To bo zahtevalo več sej. V petek bodo zakoni objavljeni v uradnem listu ter takoj po posebnem kurirju odposlani v Pariz. V finančnih in vladnih krogih se računa s tem, da bo emisija francoske tranže izvršila že 11. februarja. Kakor znano, znaša delež rumun-

skih finančnih krogov 3 milijone dolarjev ter je razdeljen med velebanke in veleindustrijo. Ob enem bo predložena zbornici v odobrilev novi statut Narodne banke ter več zakonov, ki so v zvezi s sklepom posojila, tako zakon o ustanovitvi blagajne za posojilo itd.

Rumunsko zunanje posojilo zagotovljeno

Bukarešta, 5. febr. s. Finančni minister Popovici je predložil zbornici devet zakonskih osnutkov, ki so v zvezi z rumunskim zunanjim posojilom. Predlogom je bila priznana nujnost. Čim bosta zbornica in senat osnutke sprejela, bo posojilo takoj emitirano v Parizu. Interesirane bančne skupine nameravajo naložiti rumunsko posojilo pred 18. februarjem, ker bodo tega dne v Franciji emitirani novi zakladni boni na rodne obrambe.

Sovjeti se odpovedujejo Besarabiji

Nenaden preobrat v vprašanju vzhodnega protivojnega pakta
Podpis tozadevnega zaopisnika se bo vršil v Moskvi 7. t. m. — Zadovoljstvo v rumunski javnosti

Bukarešta, 5. februarja s. Rumunska vlada je sprejela od poljske vlade obvestilo, da se je sovjetska vlada izjavila pripravljeno ugoditi rumunski zahtevi, da se sprejme besedi o protokola glede takojšnje uveljavljenja Kelloggove pogodbe, ki bo dne 7. februarja podpisana v Moskvi, tudi dožaba, po kateri se sovjetska Rusija obvezuje, da ne bo v nobenem primeru, tudi ne zaradi Besarabije, pričela vojne z Rumunijo. V zvezi s tem je rumunska vlada pooblastila svojega varšavskega poslanika Davila, naj skupno s poljskim poslanikom dne 7. februarja v Moskvi podpisata protokol o takojšnjem uveljavljanju protivojne pogodbe. Dejstvo, da se je sovjetska vlada odpovedala zopetni osvoboditvi Besarabi-

je, so sprejeli v rumunskih političnih krogih z velikim zadoščenjem. Splošno se pričakuje, da bo Rumunija zaradi istočasne podpisa in uveljavljenja protivojne pogodbe mnogo pridobila in bodo njen zunanji politični položaji presojali v inozemstvu mnogo ugodnejše, ker se sedaj vojni zapletaji z Rusijo zaradi Besarabije popolnoma izključeni.

Vzhodni protivojni pakt pred podpisom

Moskva, 5. februarja (bc.) Poljski poslanik je obvestil Litvinova, da je Poljska pripravljena z drugimi vzhodnimi državami podpisati 7. februarja Kelloggov protivojni pakt. Poljska vlada je tedaj usvojila sovjetski predlog v celnem obsega.

Silan mr'az onemogoča promet

Grška je odrezana od celine in vzdržuje zvezo le po morju — Bolgarska je ustavila železniški promet — Na Češkem že 173 let ne pomnijo s'čnega mraza

Praga, 5. februarja h. Včeraj in predvčerajši in so zabeležili na Češkem tako hud mr'az, kakor ga že davno ne pomnijo. V Budulevicih je kazal termometer —37 stopinj, kar se ni zgodilo že 173 let. Zaradi silnega mraza trpi posebno železniški promet. Voda zmrzne v strojih in olje v kolesih tako da osebe le z največjim naporom zmaguje oteženo s'žbo. Uspehom je treba dati na vseh postojah gorke pijače, ker bi sicer ne mogli vztrajati na prostem. V Prazi vlada veliko pomankanje premoga. Zvečer je mr'az nekoliko pomil.

Sofija, 5. febr. p. Radi silnega mraza je

Nemčija za Kelloggov pakt

Berlin, 5. februarja s. Zunanji odbor je danes po daljši razpravi z večino odobril Kelloggovo pogodbo in sprejel naslednji sklep. Državni zbor pričakuje, da bo vlada v skladu z izjavami v notu zunanjega ministra ameriškega poslaniku v Berlinu z dne 27. aprila 1928, z vsa odločnostjo delovala na to, da se mirnim potom uredi obstoječa nasprotja med interesi raznih narodov. Državni zbor pričakuje, da bo uveljavljenje Kelloggovega pakta vladí povod, da bo nategnile te nove garancije za ohranitev miru delovala pri signatarnih vladah in pri Društvu narodov z vsa silo za izvedbo splošne razorožitve in za mirno odstranitev vseh nasprotij in očividnih krivic med narodi.

Pred revizijo reparacijskih dajatev?

Atene, 5. febr. s. Glasom informacij iz diplomatskih virov je prešla bolgarska vlada iz Rima obvestilo, da bodo italijanski strokovnjaki po nalogu svoje vlade na sestanku reparacijskih strokovnjakov za revizijo nemških reparacijskih dajatev sprožili tudi vprašanje znižanja avstrijskega, madžarskega in bolgarskega reparacijskega dolga.

Azijske metode afganskega samozvanca

Moskva, 5. februarja. Kakor poročajo iz Kabule, je bil o aretiranih tamk vseh 1000 oseb iz trzovskih in n'eketu in h krogov. Med zapiranci osebami se nahajata tudi Mohamed Vahi Kan, ki je zastopal kralja Amanu'aha, ko je potoval po Evropi. Vsi ujetniki so bili mučeni in njihovo premoženje zaplenjeno.

Anglija na strani samozvanca Habibulaha?

Pešaver, 5. febr. (lo.) Vest, da uživa angleško poslanstvo v Kabulu posodne privilegije, je popolnoma neutemeljena. Doslej ni nobeno poslanstvo priznalo Habibulahovega režima. Vsa poslanstva pričakuje razvoja političnih dogodkov in prepuščaj afganskemu narodu, da sam odloči o svojem bodočem vladarju. Zaradi nevarnega položaja, je včeraj odpotovalo iz Kabule 20 Evropevc. Iz Pešavara in Iraka so odletela nadaljna angleška letala, da bodo na razpolago, ako bo potrebna evakuacija Evropevc.

Moskva, 5. februarja n. Kakor se doznava, se namerava Habibulah odpovedati afganskemu prestolu na korist Ahmeda Ali-kana.

Trockij je še vedno na Ruskem

Moskva, 5. februarja s. Na pristojnih mestih izjavljajo, da biva Trockij še vedno na ozemlju Sovjetske Unije.

Naslednik Kelloggova v zunanjem uradu

Newyork, 5. februarja. Kakor javljajo »Newyork Times« iz Washingtona, je dosedanjí guverner Filipinov Henry Simson sprejel mesto državnega tajnika v zunanjem uradu, ki mu ga je ponudil Hoover.

Katastrofa nemškega parnika

Oporo, 5. februarja. Včeraj je morje potegnlo v globine 21 mž nemškega parnika »Deister«, ki je nasedel v bližni obali. Rešili so se samo štirje mornarji, ki so se pravočasno splezali na jembore Krčno se je parnik prevrnil in izgubil v valovih. Vsi posadki da se rešilo ponesrečenci, so bili brezuspešni.

